

вгорі блакитне, нижче захмарене й переходить у бузково-брунатне. На полі марки надруковано штриховий код – 4823027132808. Перфорація гребінчаста – 11 1/2. Захист на марці: в УФ променях світиться факсиміле Т. Шевченка. Дата надходження – 14 липня 2014 р. (Рис. 5).

Таким чином, у фондovій колекції Національного історико-етнографічного заповідника «Переяслав» налічується 26 поштових марок СРСР та 11 поштових марок України, які присвячені життю і творчості Т.Г. Шевченка. Варто зазначити, що колекція даної тематики не є повноцінною і потребує свого подальшого наповнення та розширення, що спонукає співробітників Заповідника до активного наукового пошуку.

ПОСИЛАННЯ

1. В.Б. Тарасові Шевченкові присвячені / В.Б. // Філателія України. – 2004. – № 2 (46). – С. 7–8.
2. Інвентарні книги фондovої інвентарної групи «Філателія» № 1–5 Національного історико-етнографічного заповідника «Переяслав».
3. Каталог знаків поштової оплати України. – К.: Видавництво «Марка України», 2002. – 80 с.
4. Каталог знаків поштової оплати України. – К.: Видавництво «Марка України», 2004. – 80 с.
5. Каталог знаків поштової оплати України. – К.: УДППЗ «Укрпошта», 2012. – 84 с.
6. Каталог поштових марок України [укладач і редактор В.Г. Бехтір]. – К.: УОПЗ «Укрпошта», 1997. – 176 с.
7. Киричок Б. Тарас Шевченко й живопис / Борис Киричок // Філателія України. – 2004. – №2 (46). – С. 5–6.
8. Кухарева Н. Філателістична Шевченкіана у колекції НІЕЗ «Переяслав» / Наталія Кухарева // Переяславіка: Наукові записки Національного історико-етнографічного заповідника «Переяслав»: Збірник наукових статей. Випуск 9 (11). – Переяслав-Хмельницький, 2015. – С. 210–214.
9. Пиріг Л. Тарас Шевченко – художник у дзеркалі філателії / Любомир Пиріг // Філателія України. – 2008. – № 2 (70). – С. 13–15.
10. Пиріг Л. Тарас Шевченко в мармурі та бронзі мовою філателії / Любомир Пиріг // Філателія України. – 2007. – № 2 (64). – С. 8–10.
11. Поштові марки Росії і СРСР: спеціалізований каталог: в 5 т. / [Під ред. В.Ю. Соловйова]. – М.: ИзДАТ, 2009. – Том 4. РСФСР, СРСР (1923–1960). – 196 с.
12. Поштові марки Росії і СРСР: спеціалізований каталог: в 5 т. / [Під ред. В.Ю. Соловйова]. – М.: ИзДАТ, 2009. – Том 5. СРСР (1961–1991). – 240 с.
13. Ревега В. Відображення козацької тематики на поштових марках із фондovої колекції Національного історико-етнографічного заповідника «Переяслав» / В. Ревега // Наукові записки Рівненського обласного краєзнавчого музею. Випуск XIV: матеріали наукової конференції, присвячені 120-річчю музейної справи на Рівненщині. – Вип. 14. – Рівне: Дятлик М., 2016. – С. 118–120.
14. Ревега В. Відображення Переяславської ради 1654 року на поштових марках фондovої колекції Національного історико-етнографічного заповідника «Переяслав» / В. Ревега // Проблеми та перспективи розвитку науки на початку третього тисячоліття у країнах СНД. Матеріали VII-ї Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції 29–31 січня 2013 року. Збірник наукових статей. – Переяслав-Хмельницький, 2013. – С. 91–97.
15. Ревега В. Відображення постаті гетьмана Богдана Хмельницького та Переяславської ради 1654 року на поштових марках фондovої колекції Національного історико-етнографічного заповідника «Переяслав» / В. Ревега // Восьмі Богданівські читання: Матеріали Всеукраїнської наукової конференції: Зб. наук. пр. / Редкол.: О. Драч, К. Івангородський, А. Котиченко та ін. – Черкаси: Вид. Чабаненко Ю.А., 2014. – С. 83–86.
16. Ревега В. Відображення української етнографічної тематики на поштових марках із фондovої колекції Національного історико-етнографічного заповідника «Переяслав» / В. Ревега // Ніжинська старовина: Збірник регіональної історії та пам'яткознавства. (Серія «Пам'яткознавство Північного регіону України», № 7): Зб. наук. пр. / Посохов С.І. (гол. ред.) [та ін.]; Центр пам'яткознавства НАН України і УТОПШ. Вип. 20 (23). – К.: Центр пам'яткознавства НАН України, 2015. – С. 144–150.
17. Шевченків автопортрет у філателії та еррінофілії. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://museumshevchenko.org.ua/element.php?id=640>

ua/element.php?id=640

18. Яременко О. Філателістична Шевченкіана. Уперше на поштовій марці / Олександр Яременко // Слово і час. – 2013. – № 2 (626). – С. 124–125.

Ревега В.В. Почтовые марки, посвященные жизни и творчеству Т.Г. Шевченко, из фондовой коллекции Национального историко-этнографического заповедника «Переяслав»

В статье исследуются почтовые марки, посвященные жизни и творчеству Т.Г. Шевченко из фондовой коллекции Национального историко-этнографического заповедника «Переяслав».

Ключевые слова: Т.Г. Шевченко, почтовая марка, филателистическая коллекция, автопортрет, изображение.

Reveha V.V. Postage stamps dedicated to the life and work of Taras Shevchenko from the stock collection of the National historical and ethnographic reserve «Pereyaslav»

Postage stamps dedicated to the life and work of Taras Shevchenko from the stock collection of the National historical and ethnographic reserve «Pereyaslav».

Key words: Taras Shevchenko, postage stamp, philatelic collection, self-portrait, image.

29.03.2017 р.

j

УДК 7.021.7(477.5)Ф32

Л.К. Федевич

ІНТЕРПРЕТАЦІЯ ОРНАМЕНТІВ СІВЕРЩИНИ У РІЗЬБЛЕНОМУ ДЕРЕВІ ІГОРЯ БІЛЕВИЧА

У статті досліджуються ті елементи геометричного орнаменту Сіверщини, які найчастіше зустрічаються у плоскому тригранно-віймчастому різьбленні такого носія традицій краю, як Ігор Білевиц. В дослідженні використано найпростіші елементи: коло, хрест, трикутник, свастя (сварга), ромб, шестипроменева розетка, ключі – давні символи родючості, які є гармонійним втіленням чотирьох природних стихій: Сонця (Вогонь), Землі, Води, Повітря.

Ключові слова: орнамент, різьблене дерево, традиції, інтерпретація, Сіверщина, природні стихії.

Знакова (смишова) основа орнаментики привертає до себе увагу не випадково. Дослідники орнаменту вважають, що він виник вже в епоху верхнього палеоліту (приблизно 20–10 тис. років до н. е.), коли використовувалися в декорі зигзаги, штрихи, смужки, хвильки, «ялинковий» орнамент, плетений («мотузковий») візерунок. Заснований на незображувальній символіці, орнамент був майже виключно геометричним, складався зі строгих форм кола, півкола, овалу, спіралі, квадрата, ромба, трикутника, хреста і їх різних комбінацій. Однак уже тоді древня людина наділяла певними знаками свої уявлення про будову Всесвіту, наприклад, коло – сонце, квадрат – земля, трикутник – гори, свастика – рух сонця і т. д. Поступово ці знаки-символи набули орнаментальної виразності візерунка, який став розглядатися і як естетична цінність. Юрій Герчук, один з авторитетних дослідників орнаменту, зазначає, що мета орнаменту – прикрашати [1] Але справедливо буде відзначити, що з орнаментальних мотивів з'явилася й іктографія, ранній етап писемності [2, с. 6].

Щодо Сіверщини, то це особлива територія України (по

Майстер Ігор Білевич

ріках Десна, Сейм, Сула). Вона віддавна поєднала в собі елементи ментальності слов'ян і скандинавських племен. Відомо, що етнічна територія українців сформувалася на землях, які заселяли літописні східнослов'янські племена: поляни, древліани, волиняни, бужани, тиверці, уличі, а також сіверяни. «Сіве'ра» – це назва скандинавських воїнів, які мігрували (IV–VIII ст. – стара хвиля, IX–X – наступна хвиля) на Полісся (і далі) та, як стверджує Костянтин Тищенко (відомий учений-мовознавець, до речі, родом з Глухова), асимілювалися з місцевим населенням (в нашому випадку – слов'янізувалися) [3, с. 338–351]. Можливо, саме тому орнаментика цього краю настільки багата одвічною символікою; саме тому вона так органічно вплелася в народне мистецтво краю, що збереглася до наших днів, збагативши і урізноманітвивши місцеві мистецькі здобутки. Отже, орнаменти Сіверщини у нашому розумінні – це орнаменти Північно-Східного Полісся.

Українське ужиткове мистецтво має давнє коріння. Завдяки літописам і пам'яткам, що дійшли до нас з княжої доби, відомо, що вже тоді існували промисли [4, с. 5], які потім стали власне українськими. Так найдавнішими видами народного прикладного мистецтва є різьба по дереву, включаючи дерев'яну скульптуру, а також килимарство, вишивку, гончарство. Однак вважається, що художня обробка дерева – найдавніший вид декоративно-прикладного мистецтва слов'ян. За формотворчими техніками художнє деревообробництво поділяється на відповідні галузі: бондарство, дерев'яне токарство, столярство та декоративне різьблення (сніцарство). Дерев'яна скульптура досягла свого найвищого розвитку за часів козацької держави в XVII–XVIII ст., сприйнявши себе правонаступницею різьблення по каменю у часи Давньої Русі.

Отож, маючи такі орієнтири та використовуючи метод екстраполяції, ми можемо сміливо і виважено підходити до аналізу орнаментики сучасного майстра «су-

хої» різьби на дереві глухівчанина Ігоря Білевича, члена НСМНМУ з 2003 року, викладача кафедри педагогіки і методики технологічної освіти Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка. При цьому не можна забувати, що актуальність даного дослідження полягає ще й у тому, що розшифровка знакової орнаментики різьблених узорів на дереві розкриває широкі можливості для ідентифікації орнаментальних мотивів суміжних видів народного мистецтва: вишивки, ткацтва, вибійки, розписів, писанкарства, ковальства тощо. Це усвідомлює й сам майстер, збираючи й вивчаючи орнаментуку бабусиних вишивок, тка-

них обрусів, серветок.

Як ми вже зазначили, найбільш древніми є прості геометричні форми – і їх майстерно поєднує у плоскій тригранно-виїмчастій орнаментіці Ігор Білевич, оздоблюючи вироби з дерева різноманітного призначення.

На художніх виставках, які відбулися за останні 5 років у Сумах («Кращий твір року», «Візерунки Сіверщини») [5, с. 8] та у Глухові («Візерунки Сіверщини», «Сто ложок») [6] він продемонстрував таке розмаїття форм та оздоб у стилістиці плоского тригранно-виїмчастого різьблення, що це дозволяє поставити ім'я Ігоря Білевича поруч із кращими майстрами Сіверщини ХХІ століття Віктором Ворожбитом, Анатолієм Колошиним, Анатолієм Іваньковим, які по праву вважаються патріархами відродження різьблення на Сіверщині [7, с. 38].

Уродженець Шостки, Ігор Білевич з дитинства увібрав у себе поетичну красу звичаїв та обрядів нашого Північно-Східного Полісся, які не обходились без тканих лянних рушників, весільних скринь, вишитих рушників, хатнього і ритуального начиння. Тож у роботах молодого поліщука, водночас традиційних і новаторських, органічно поєднались ментальність слов'ян і скандинавських племен. Він не обмежується лише завченими прийомами геометричного площинно-виїмчастого декорування виробів, а й упевнено синтезує смислові знаки орнаментів, запозичених не тільки з древніх зразків різьби, а й з вишивок, тканих обрусів, серветок. Майстер справедливо вбачає зв'язок поліської оберегової символіки у всьому – у візерунках віконних наличників та дахів предківських хат, в інкрустації княжих патериць, в одвічних знаках вишитої маніжки дідусевої сорочки, яку Ігор успадкував разом з родинною схильністю до ремесла, творчості, філософського підходу до життя.

Твори митця мають не лише вишукані візерунки, а й ужиткові функції: можна зберігати паляниці, сіль і вино

у його скриньках-хлібницях, сільничках і штофах. Естетика формотворення виробів свідомо перегукується у майстра з формами посуду козацької доби, гетьманської України, Київської Русі. У творчості Ігоря Білевича дивовижно переплітається минуле з майбутнім. Оберігаючи традиції прадідів, розвиваючи настанови учителів, Ігор Володимирович, сам уже досвідчений педагог, має чимало учнів і шанувальників, які беруть участь у спільних з учителем виставках, акціях. І в різьбярстві, і у викладанні Білевич дбає про майбуття мистецтва різьби по дереву, бачить перспективу розвитку творчості в поєднанні національного з загальнолюдським, всесвітнього з ужитковим, формує у своїх вихованців гарні естетичні смаки, цілеспрямованість, креативність. У його довбаних коряках, ковганках, чашах, сніцарських мисниках, баклагах, фляжках бачиш органічне переплетення українських візерунків зі східними, модерних із прадавніми. Декоруючи в техніці геометричного різьблення свої тарелі, скриньки, таці, ложки, художник відроджує прадавню мову знаків, якою вільно володіло людство ще у дописемні часи. Тут Білевичу стають у нагоді вдало використані орнаментальні елементи, пов'язані з солярною та обереговою символікою наших предків – рівнобічні хрести, розетки, ромби, кола, зигзаги. Вироби Ігоря Володимировича – це не просто дерев'яні речі, – кожна тарілочку чи братину виготовлено за «старовинним рецептом» сіверських майстрів, і їхній візерунок містить у собі закодоване послання нащадкам або ж частинку нашої історії.

Найуживанішим елементом у різьблених прикрасах майстра є коло (круг). Загалом цей символ, що може зображуватись у багатьох варіаціях, має чи не найбільше різноманітних значень. Коло може означати безперервність буття і вічність. Як символ сонця воно походить із язичницької релігії, де означає божественну, життєдайну енергію (тарелі Білевича). Коло з точкою посередині в українській символіці – це знак сонця. Свій улюблений елемент різьби у вигляді шестипроменевої розетки (як говорить майстер, – сім помахів циркулем) він отримує сполучаючи коло зі схемою сніжинки, що символізує небо (це давній знак у багатьох народів). В орнаментах Білевича коло всередині завжди заповнене двома (і більше) схрещеними лініями, які несуть додаткове смислове навантаження. В такій інтерпретації орнаментоване коло дещо нагадує кельтський хрест з його обов'язково вписаною в коло верхньою частиною. Хрест (зокрема різні його модифікації) – один із найпоширеніших знаків у світовій культурі загалом. Він багатогранний і невичерпний та, на відміну од кола і квадрата, символізує ідею центричності,

Таріль

а не розмежування простору. Цікаво, що прямий хрест – це символ Сонця, Творця, чоловічого начала. Косий хрест – уособлення жіночого начала, Місяця. Накладання цих двох фігур дає подвійний хрест або 8-променеву зірку – символ об'єднання двох начал. Відомо, що ще у дохристиянські часи хрест служив оберегом від злих духів. Перехрещення двох ліній символізувало зустріч Земного з Небесним. Хрест означає також гармонію чотирьох стихій: вогню, води, землі і повітря. Хрест у колі – астрологічний символ Землі. Маючи таке всеохопне значення, хрест в інтерпретації Ігоря Білевича несе багатозначне навантаження: це і символ Сонця – «Огривай, сонце!», і символ об'єднання двох начал (весільні ложки), і символ зустрічі Земного з Небесним, це також і символ гармонії чотирьох стихій: вогню, води, землі і повітря.

Така фігура, як квадрат, яка зазвичай є однією із центральних в орнаментах багатьох культур, у Білевича зустрічається не часто. Символізуючи досконалість, гармонію, порядок, цей елемент орнаменту у майстра використано на скриньці.

Перехрещений квадрат означає «земне поле». Квадрат в українській традиції є одним із символів землі. Ідея цієї фігури – у розмежуванні простору, виділенні якоїсь частини (поля). Духовно квадрат символізує Матерію, як коло – символ досконалості – дух. Тобто, квадрат протилежний до кола. Квадрат – знак особливого числа 4, яке українці розуміли як символ першоелементів. Це чотири точки земної кулі: сторони світу; пори року; життєві

Весільна чернігівська ложка

Скринька

цикли; частини доби...

Надзвичайно архаїчним знаком є ромб. Його пов'язують із плодючістю людини і землі. Основою розшифрування значення символу є чоловіче та жіноче начало. Він складається з двох трикутників. Та найцікавіше те, що в праукраїнському розумінні три кути ромба тримає жінка (як три кути оселі), а лише четвертий – чоловік, який завершує цілісність. Ромб (із крапкою посередині) є символом засіяного поля, яке мало надзвичайно велике значення для наших предків, означало достаток і добробут. Ромб, або як його ще називають «Трипільський квадрат» – це образ борони – інструмента, що готує землю до засіву. Майстер часто використовує цей елемент різьблення.

У давніх віруваннях трикутник – це символ єдності трьох світів: земного, або явного; підземного, або невидимого; небесного, або духовного. Цього трактування притримується і майстер. Про значення числа 3, яке відображає трикутник, відомо багато. Символ трикутника здавна асоціюється зі стихією Вогню. Деякі дослідники вважають сучасною варіацією трикутника знак тризуба. Трикутники, що торкаються вершинами один до одного, нагадуючи «пісочний годинник», символізують Світ та Антисвіт. А місце їх дотику є своєрідним місцем переходу із одного світу до іншого. Інколи між трикутниками зображають лінію, що зветься «Кільцем Великого Світіння», яка символізує дзеркало, де один світ віддзеркалюється в іншому і навпаки. На старовинних українських вишивках ми бачимо подібні до трикутника фігури – шеврони – це ті самі трикутники, які не мають основи (незамкнуті). Ті з них, які обернуті вершиною вниз, оз-

начають жіночу, або матеріальну сутність, вершиною вгору – чоловічу, духовну. Шеврони зі спрямованою вниз вершиною порівнюють з жіночим лоном, вмістилищем, у якому зароджується і виношується нове життя. Лінійний орнамент із шевронів виглядає як зубчастий узор, ламана стрічка з ритмічним чергуванням. Шеврон із точкою перетину ліній угорі вважається одним із найдавніших орнаментальних знаків, що зустрічався ще у малюнках палеоліту і

означав гору або землю. Трактування Білевичем цього елемента багатозначне. Насамперед це пов'язане з технічними особливостями геометричного різьблення, де трикутник виступає основною фігурою.

Праобраз свастики ми знаходимо у Мезині (Коропський район Чернігівської області, на Сівєрщині) на місці стоянки мисливців на мамонтів (датується близько 20 000 років тому). Під час археологічних розкопок, окрім житлових і господарських споруд, на цій території знайдено чимало оригінальних високохудожніх виробів з бивня мамонта: скульптури-ідоли, стилізовані жіночі статуетки, фігурки тварин, пташок, браслети, прикрашені орнаментами. Один із браслетів вкритий першим відомим зображенням меандра (слово походить із Греції від назви дуже звивистої річки Меандр). Орнаменти, котрі залишилися на виробих з кістки мамонта, мають елемент, який повторюється. За дослідженнями культурологів це – прасвастика арій.

Найяскравіша свастика (або, як називають її слов'яни, сварга), точніше свастичний орнамент, викладена плінфою на стінах найстародавнішого собору Чернігова – Спасо-Преображенського, ровесника Софії Київської. Крім центральної шиї-барабана, меандр зі свастик опоясує башту зі сходинок, куди у часи Київської Русі заходив князь з почетом, підіймаючись на призначені для них хори.

«У Київській Русі, – пише Н. Кокшаров, кандидат філософських наук, – хрест із зігнутими кінцями мав свою назву – коловорот. «Коло» – давньоруська назва сонця, «ворот» – давньоруське «повертати» чи «ворота». Сучасною українською мовою «коловорот» буде означати «повертає сонце» чи «ворота сонця». Коловорот символізує перемогу сонця, світла над темрявою, життя (вічного) над смертю. Права свастика (посолонь) у православній традиції символізує перше пришествя сина Божого Ісуса Христа для спасіння людей, прямий хрест символізує його земний шлях, а ліва свастика символізує воскресіння Ісуса Христа і його друге пришествя в силі і славі. Православна церква вживає дану форму хреста понад дві тисячі років. У розписах, на іконах, начинні, на древніх натільних хрестах часто зустрічається свастика, що означає у православ'ї і дію Духа Святого. Вже перші християни в римських катакомбах зображували гамматичний хрест, який у багатьох індоєвропейських народів відповідав поняттю вічності або щастя й іменувався «свастикою» [8] Свасти-

Хлібниця

ка нині вважається буддистським символом. Сварга – відомий під назвою «свастика» – це той самий хрест, але у русі – символ сонячного культу, в магичну силу якого вірили усі древні народи. В давніх українців він асоціювався із силою домашнього вогнища, з родинним щастям. Це усвідомлює майстер і часто використовує цей елемент у своїй орнаментіці.

Оглядаючи вишукані сучасні твори художнього різьблення Ігоря Білевича, мимоволі думаєш, що він одержимий самою творчістю: такі довершені його декоративні тарелі, скриньки, хлібниці, полиці для ложок, коряки, княжі патериці, фляги, ковганки, не кажучи вже про вироби «звіриного» стилю (оздобиті та іграшки: коники, бики, птахи; братини з тератологічним орнаментом). Інтерпретація та взаємовпливи орнаментів Скандинавії і Східнослов'янського світу тут виявлено вповні [9, с. 169–176].

У Ігоря Білевича справді фанатична працездатність. Він багато часу віддає різьбленню, творчому осмисленню дерев'яного матеріалу (липа, осика, береза, тополя, груша), але жоден виріб його не повторює один одного, а для цього треба не лише працювати, а й прочитати чимало фахової літератури, познайомитись із новинками, простудіювати тематичні статті. До того ж, він постійно працює як педагог, має своїх учнів, свою школу, нещодавно отримав обласну літературно-краєзнавчо-мистецьку премію імені Пилипа Рудя [10].

У натхненній творчості І. Білевич виходить насамперед із животворчих традицій майстрів рідної Сіверщини, з

якою пов'язав майже все своє життя, за винятком кількох років, проведених у Києві, які, звичайно ж, не пройшли безслідно для креативної натури художника, вдумливого і спостережливого чоловіка, якому багато що дали столичні виставки народного мистецтва, спілкування з колегами всіх регіонів України, інтенсивне культурне буття великого центру. Єднати своєю творчістю і подвижництвом історичні покоління народу – така почесна місія викладача Глухівського національного університету імені О. Довженка, члена Національної спілки майстрів народного мистецтва України Ігоря Білевича, котрий щедро ділиться секретами віщого ремесла зі своїми студентами, прихильниками та послідовниками.

ПОСИЛАННЯ

1. Герчук Ю.Я. Что такое орнамент. Структура и смысл орнаментального образа. – М.: «РИП-холдинг», 2013. – 301 с.
2. Ворончихин Н.С., Ємшанова Н.А. Орнаменти. Стили. Мотивы. – Іжевськ: Видавничий дім «Удмуртский университет», 2004. – 91 с.
3. Тищенко К. Мовні контакти: свідки формування українців. – К.: «Аквілон-Плюс», 2006. – 415 с.
4. Рибаків Б. Язычество Древней Руси. – М.: «Наука», 1987. – 782 с.
5. Федевич Л. Мовою орнаментів Сіверщини // Суми і сумчани. – 2011. – 14 жовтня. – С. 8.
6. Коваленко О. Сто ложок Ігоря Білевича // Неделя. – 2013. – 13 квітня.
7. Білевич І. Анатолій Іваньков // Народне мистецтво – К., 2006. – № 35–36 (3–4). – С. 38.
8. Таємничі коди предків... – [Електронний ресурс] – <http://roza2012.net.ua/tayemniche-kodi-predkiv-12-golovnix-simvoliv-ukra%D1%97nsko%D1%97-vishivki.html>
9. Половинська В.В. Контакти та взаємовпливи Скандинавії і Східнослов'янського світу XI – першої половини XII ст. в сфері матеріальної культури і мистецтва // Збірник наукових праць. – К., 2013. – С. 166–176.
10. Коваленко О. Глухівчанин Ігор Білевич отримав обласну літературно-краєзнавчо-мистецьку премію імені Пилипа Рудя // Неделя. – 2013. – 12 грудня.

Федевич Л.К. Інтерпретація орнаментів Сіверщини в різьбленому дереві Ігоря Білевича

В статті вивчаються елементи геометричного орнаменту Сіверщини, які частіше за все зустрічаються в плоскій тригранно-вигнутій різьбі такого носителя традицій Сіверського краю, як Ігорь Білевич. В дослідженні використані найпростіші елементи: круг, хрест, трикутник, свастика (сварга), ромб, шестилучева розетка, ключі – старинні символи плодючості, які є гармонічним втіленням чотирьох природних стихій: Сонця (Огонь), Землі, Води, Ефіра (Воздух).

Ключеві слова: орнамент, різьблене дерево, традиції, інтерпретація, Сіверщина, природні стихії.

Fedevych L.K. Interpretation of Siversk ornaments in the wood art carving by Ihor Bilevych

The article deals with the research of the parts of Siversk geometrical ornament which occur the most of in the plane trihedral grooved art carving by the renowned Siversk traditions master Ihor Bilevych. In the research the most simple symbols are used: circle, cross, triangle, swastika (swarga), rhombus, six ray rosette, keys – the ancient embodiments of fertility which harmoniously symbolize four natural elements: the Sun (fire), the Earth, Water, Air.

Key words: ornament, wood art carving, traditions, interpretation, Siversk region, natural elements.

16.03.2017 р.

J